

הגדול מכולם, כנס הבקר השנתי

ראובן זלץ

הכנס השנתי ה-28 למדעי הבקר ננעל בסוף חודש נובמבר והיה הגדול ביותר שנערך אי פעם. ד"ר טובה אברך, מפיקת הכנס מסרה כי "למעלה מ-1200 משתתפים הגיעו לכנס שהפך זה מכבר לחשוב ביותר בענף". ד"ר גבי עדין, יו"ר הכנס אמר בסיומו "ענף החלב משמש דוגמא ומופת למדינות רבות בעולם ולמקור גאוה לישראלים רבים" •

הכנס השנתי למדעי הבקר ננעל בסוף נובמבר בירושלים וקצר שבחים רבים בקרב משתתפיו. ייחודו של הכנס הנערך זו השנה ה-28 הוא בשילוב המנצח שבין דיונים אקטואליים בנושאי הענף לבין הצגת המחקרים האחרונים שנערכו במהלך השנה האחרונה, כמו גם חידושים וטכנולוגיה מתקדמת שהוצגו במהלך שלושת ימי הכנס.

מחקרים לצד דיונים

ד"ר טובה אברך ממועצת החלב שהפיקה את הכנס אמרה לנו בסיומו "כנס מדעי הבקר הפך לכנס החשוב ביותר לרפתנים ולמי שעוסק במחקר בתחום זה. יתרונו הגדול, מעבר להיותו מפגש שנתי בין כל העוסקים בענף, הוא בקיצור הדרך שבין האקדמיה למעשה, כלומר - המידע המדעי החדש פתוח לעין כל והמשתתפים מוזמנים לראותו ולהשתמש בו במידת האפשר. בכנס הוצגו המחקרים האחרונים בתחום מדעי הבקר, שרובם ממומנים מקרן המחקר שמנהלת מועצת החלב". באשר לכנס בשנה הבאה אמרה ד"ר אברך "לקראת השנה הקרובה צריך לעקוב ולראות מה יהיו השאלות החשובות הרלוונטיות - הן מבחינה פוליטית וכלכלית והן מבחינה מדעית. הענף משתנה כל הזמן והדגשים משתנים בהתאם לצרכים, על הכנס להיות כל הזמן עם היד על הדופק". יו"ר הכנס ד"ר גבי עדין (שה"מ) הודה בסיום הכנס לאנשים שעמלו בחצי השנה האחרונה להצלחתו "שלושת הימים האחרונים הם תוצאה של עבודה אינטנסיבית שנמשכה קרוב לחצי שנה, ובה נטלו חלק גורמים רבים, וכאן המקום להודות להם, במישור הארגוני: תודות לאיציק שניידר - מרכז הוועדה המארגנת יחד עם מיכל קראוס, אדריאנה שוחט ממועצת החלב, דוד עוזיאל ואביתר דותן מהמ"ב, והלל מלכה משה"מ". עוד אמר ד"ר עדין "בהזדמנות זו נודה גם לנוכחי החסויות בכנס, אציין את המחלבות שדאגו לערבי התרבות.

אתם, הנוכחים כאן, הפכתם את ענף החלב לאחד הענפים המובילים בחקלאות בישראל, ענף המשמש דוגמה ומופת למדינות רבות בעולם, ולמקור גאווה לישראלים רבים. אני מאחל לכולנו שנמשיך כולנו יחד את מסורת הכנסים ונמנה אותם במספרים גבוהים עוד יותר".

יקירי הענף

ביום הראשון של הכנס ניתנו אותו יקירי הענף למשה רכס (מריטו) ולישראל עופר על פועלם רב השנים למען הענף. אותה הוקרה ניתן למאיר שניר כמייצג בתי הספר החקלאיים ויאיר זליגר עוד התאחדות מגדלי הבקר, זכה לפרס ע"ש מנחם היימן ז"ל. 'משק הבקר והחלב' מצדיע לאנשים שתרמו רבות לענף ומביא את תמצית פועלם והסיבות שהביאו לקבלת אותות היקר, ההוקרה והפרס ע"ש מנשה ומשה הימן ז"ל. הדברים נקראו על ידי ד"ר גבי עדין בשם וועדת הפרס.

אות יקיר הענף למשה רכס (מריטו)

משה רכס (המכונה מריטו) נולד באורוגואי להורים מהגרים מפולין שברחו מאירופה בתחילת שנות השלושים. היה חניך באיחוד הבונים ושימש כמזכיר התנועה. הוא עלה עם גרעין נחל של השומר הצעיר לישראל ב-1972 לקיבוץ מגידו שם עבד ברפת שנים רבות עד היותו מרכז הענף. מריטו למד חקלאות במגמת בעלי חיים ברחובות. אם עזיבתו את הקיבוץ ב-1990 עבר לנהל את הרפת בבית הספר החקלאי במקווה ישראל, שם שימש כמורה במגמת רפת. את התואר השני בתחום הזנה מע"ג סיים יחד עם כניסתו לשה"מ, המחלקה לבקר ב-1994. מאז הוא משמש כמדריך בקר ובשש השנים האחרונות כממ"ר לממשק וניהול בקר לחלב במטה שה"מ. המייחד את עבודתו של מריטו הוא השילוב הנכון בין הדרכה שוטפת ברפתות במגזר השיתופי, המשפחתי ובמרכזי המזון ומכוני התערוכת באזור (בנושאי הזנה, ממשק וכלכלה אך גם בכל נושא אחר ברפת), לבין ביצוע שוטף, ללא לאות, של עבודות מו"פ יישומי ברפתות באזורי עבודתו. כבר מתחילת עבודתו הוא הביא מניסיונו כרפתן ומרכז רפת. ניסיונו זה בנוסף להשכלתו הפכוהו לדמות המקצועית הדומיננטית והמקובלת על רפתני אזור הנגב, כאשר הנושאים הבולטים היו הזנת הרפת, אופטימיזציה של הממשק, ניהול סיכומים כלכליים של הרפתות באזור והטמעת השיפור המקצועי/כלכלי הנגזר מהם במשקי האזור.

טובת הרפתן לנגד עיניו

במהלך עבודתו בשה"מ הצטיין משה רכס בנועם הליכות ובשת"פ פורה ביותר עם כל מדריכי המחלקה לבקר. שת"פ זה בא לידי ביטוי בעבודות מו"פ משותפות, כתיבות משותפות, עריכת תחשיבים כלכליים המנתחים מצבים פרקטיים ברפת בצורת יישומי מחשב רלוונטיים לניהול (חלקם מוצג ומודגם בתיק המוגש) ובנכונות לסייע ככל שנדרש לכל פנייה. פעילותו הרבה של משה, ומגוון התחומים בו הוא עוסק, התאפשרו תודות לחריצתו הרבה ונכונותו להיענות לכל פנייה, כאשר טובת הרפתן עומדת לנגד עיניו. שיתוף הפעולה והעזרה שמה מושיט לצורך חיזוק השורות במחלקה ראויים לציון, ובמיוחד, תרומתו העצומה בהכשרת מדריכים צעירים שנכנסים לאחרונה כעובדים חדשים במחלקה. מכתבי זה משקף את היכרותי המעמיקה עם משה לאורך השנים ואת הערכתי הרבה לפועלו. חוץ מצדדיו המקצועיים, מריטו התעניין בתיאטרון, היה שחקן ובמאי חובב, רץ למרחקים ארוכים והשתתף בכמה מרתונים. על תרומתו רבת השנים של מריטו לקידום נושא ההדרכה בתחום הבקר לחלב, ולקראת פרישתו בשנה הקרובה

לגמלאות, אני ממליץ להעניק למשה רכס את התואר יקר ענף הבקר.

אות יקר הענף לישראל עופר

ישראל נולד ב 1948 בקיבוץ חולדה. בוגר תואר ראשון בביווגיה ותואר שני בהזנת מעלי גירה בפקולטה לחקלאות ברחובות. בשנות השמונים ריכז למספר שנים את רפת חולדה והביא אותה למצוינות מקצועית. משנת 1994 ועד 2015 שימש כמנהל של מרכז המזון בבאר טוביה, בשנה האחרונה ועם הגיעו לגיל פרישה, עובד ישראל כמנהל המקצועי במרכז המזון בבאר טוביה וכשותף פעיל במספר ועדות מקצועיות של הענף. יתרונו הגדול של ישראל במהלך השנים היה יכולתו לשלב בין תאוריות וחומר שלמד באוניברסיטה לבין מימושו במרכז מזון מסחרי גדול שבו לקוחות רבים ובעלי חיים מגוונים. ובכך לקדם את ענף התזונה בפרט וענף החלב בכלל. במהלך השנים ישראל פעל באופן אקטיבי לממש את חזונו ביחס לענף החלב והיה מחלוצי התזונאים האקטיביים.

פעל ביושר ובהגינות

ישראל התייחס לפרה כבעל חיים התורם לאיכות הסביבה ולכן עשה שימוש נרחב בחומרי לוואי ותרם לצמצום עלויות יצור, הקים מעבדה מקצועית בסמוך למרכז המזון, ופעל ללא ליאות למציאת מזונות חדשים. ישראל טען שגידולי השדה והרפתנים חייבים לפעול ביחד ובאינטרסים משותפים, לכן, ריכז פורומים של רפתנים ומרכזי גידולי שדה ופעל גם בהתארגנויות השונות בארץ וגם בפן המסחרי המקומי. הוא ראה את טובת כל הצדדים במשוואה ופעל תמיד ביושר והגינות כלפי כולם, ולמרות שהיה מנהל מרכז מזון מסחרי, פעל לטובת הענף. ישראל הוא ממובילי נוסחת התחמיק ביחס לגרעין החיטה, ממובילי הניסויים לקביעת מחירי מזונות גסים הוגנים. ישראל מאמין במקצועיות הרפתן בכלל והרפתן המושבי בפרט, ולכן עסק באיסוף וריכוז ניתוחים מקצועיים חודשיים החל מתחילת שנות התשעים. ישראל שם דגש על איכות המזון, איכות התחמיק, בדיקות מעבדה, ניצולת, עלות ייצור שקל חלב מושווה מחיר, בריאות העדר ועוד.

בנושא יוקר המחייה והקשר לרפת, ישראל פעל רבות למול רכזי גידולי השדה למתן את המחירים מתוך דאגה לפגיעה בענף.

דלת פתוחה

בין עיסוקיו הרבים, ישראל שימש כמנהל פורום מרכזי המזון מספר שנים, ופעל רבות לשיתוף ולאיחוד אינטרסים בין מרכזי המזון, הקיבוצים, המגדלים ומנהלי הענף. הוא דאג להגדרת משק לשעת חרום בענף החלב, שימש כיועץ מקצועי בוועדות פרסים, קבלת מלגות, ניסויים שונים, מרצה בקורסים וכנסים, כותב מזה שנים טורי דעה בעיתוני הענף ובביטאון מרכז המזון בו הוא מנסה להוביל דעה שפויה, פרגמטית והגונה כלפי כלל העוסקים בענף והמתממשים עליו. דלתו של ישראל תמיד פתוחה לכל ספק, לקוח, תזונאי ורפתן, נכון לשתף את הידע הרב שלו, תמיד יחווה דעה אובייקטיבית ומקצועית, תמיד מוכן לחשוף חומר מקצועי וניתוחי שאסף בעמל רב ויעביר אותו הלאה לכל דכפין ולעולם לא דורש תגמול עבור עזרתו.

על פעלו הרב של ישראל לאורך השנים לקידום רמתם המקצועית של מרכזי המזון והפיכתם לגורם שמחזק ומבטיח את המשך קיומן של הרפת המושבית וחלק מהרפת הקיבוצית, ועל תרומתו רבת השנים בתחום ההזנה בענף הרפת, אנו ממליצים על הענקת תואר יקר הענף לישראל עופר.

אות הוקרה למאיר שניר ולבתי הספר החקלאים ענף החלב בישראל מצדיע בחום ובאהבה לבתי הספר החקלאים בישראל.

בתי ספר חקלאים בישראל הוקמו במטרה להכשיר בני נוער להתיישבות העובדת במושבות, מושבים וקיבוצים. בני הנוער הגיעו לבתי הספר החקלאיים במסגרת עליית הנוער, משפחות לעולים חדשים ואוכלוסיות מצוקה. בתקופת השיא של פעילות בתי הספר החקלאיים, פעלו בישראל כשלושים בתי ספר. בתי הספר החקלאיים לא סימו את תפקידם המרכזי וגם כיום, בעליות האחרונות, מחבר העמים, אתיופיה וצרפת ממשכים בתי הספר לקלוט עליה ולחנך דורות של נערים ונערות לערכי עבודת האדמה ואהבת הארץ. תכנית הלימוד האופיינית בבית ספר חקלאי כוללת לימודים כלליים עם דגש מיוחד על לימודי מקצועות החקלאות והרפת בפרט.

עוגן מרכזי

ענף הרפת בבתי הספר החקלאים היה ונישאר עוגן מרכזי בבתי הספר שלו מספר תפקידים עיקריים וביניהם: הקניית מיומנויות מקצועיות לחניכיהם כדי שבעתיד יעסקו בענף; הרפת ככלי לימודי: ביולוגיה, מדעי המזון, מיכון, מחשבים, ניהול ועוד; שיתוף הפעולה בין הרפת לענפים אחרים בכפר: מחלבה, גד"ש; הרפת ככלי חברתי וכלי להקניית ערכים: אחריות, ערך העבודה, קשר לבע"ח מעורבות בניהול המקצועי והעסקי, ולחינוך דורות רבים של תלמידים לאהבת החקלאות. אנו מזמינים את מר מאיר שניר מנהל רפת כנות ב 30 השנים האחרונות ומרכז תחום הבקר בבתי הספר החקלאיים, לקבל אות הוקרה מיוחד על פעילותו ותרומתו לענף הרפת בבתי הספר החקלאיים בשם כל בתי הספר החקלאיים.

מתן אות ההוקרה למאיר, בשם בתי הספר החקלאיים מהווה אמירה של מוסדות הענף ששמה התמיכה בדור ההמשך ואת החינוך לחקלאות ומקצוענות בראש סדר העדיפות של הענף.

הענקת הפרס ע"ש מנחם ומשה הימן ז"ל לשנת 2016 ליאיר זליגר

יאיר זליגר נולד וגדל בקיבוץ חפץ חיים בסוף 1948. הוא היה הקצין הקרבי הראשון בקיבוץ ושירת בבית הספר למכ"ם של הנח"ל.

בשנת 1969 עלה הזחל"מ של יאיר על מוקש כפול, ליד היאחזות נחל צופר בערבה (צוקים כיום). יאיר איבד את רגלו ואחת מעינו ועבר תהליך שיקום ארוך. יאיר בחר בלימודים בפקולטה לחקלאות במסלול של גידול בקר לחלב מה שהיה מובן בגלל הקשר של משפחתו לרפת. ב-1974 נקלט בהתאחדות, לעבודה בביקורת החלב המושבית וארגון עבודת מבקרי החלב. חשוב לזכור שביקורת החלב, הינה כלי עזר חיוני בהכנת התשתית לטיפול יעיל של העדר הישראלי. ב-1984 נתבקש יאיר, על ידי אילן הרן מזכיר ההתאחדות, לצאת לסיור מקצועי של מספר מדינות באירופה שכתוצאה ממנו היה יאיר, יחד עם אפרים עזרא חוליה מרכזית להקמת מערך המחשוב העצמאי של הנתונים בעזרת מסופון - מהפכה של ממש.

עבודה מקצועית מעמיקה

באותו עשור הוקמה בביתן אהרון המעבדה המרכזית לבדיקות חלב של התאחדות מגדלי בקר ויאיר התמנה להיות

מנהלה הראשון. המעבדה קלטה את מכשירי המילקוסקן לבדיקת אחוזי השומן, החלבון והלקטוז, ובהמשך את מכשירי הפוסומטיק לספירת תאים סומטיים. יאיר הקים את מערך הכיול וניהל את המעבדה במקביל לניהול מערך ביקורת החלב. בסוף שנות התשעים, בתום סיור משותף באירופה, הוחלט על הקמת מעבדה מרכזית משותפת להתאחדות ולמחלבות ויאיר היה שותף בכיר בהקמת המערכת, אפיונה וניהולה. מתחילת שנות האלפיים ועד יציאתו לגמלאות ניהל יאיר את ביקורת החלב ולשכת השירות של ספר העדר. ב-42 שנות עבודה בהתאחדות, עשה יאיר עבודה מקצועית מעמיקה, טיפח וקידם את העובדים, העניק יחס אישי לכל סביבתו ותרם תרומה גדולה ומשמעותית לבסיס הטיפול של עדר הבקר הישראלי.

לאות הוקרה על פועלו העשיר והמבורך מוענק לו היום הפרס לשנת 2016. הפרס הינו במימון משפחת הימן וחברת שיאון. ▲

